ILLVSTRISSIMO, REVERENDISSIMO, AC

generosissimo Domino Decio Garrafa, Archiepiscopo Damasceno, Sanctissimi Patris Pauli Quinti in Hispaniarum regnis Nuntio meritissimo, Doctor Luna Hispalensis Medicus, salutem ac æternam fœliciratem impertitur.

GRASSATVR IAM DIV (Illustrissime Princeps) apud nos, & (vt audio) vbiq; gẽtium, Morbus grauissimus (vulgo dolor de el costado) Pleuritis medicis, ita crudelis, & assidua, siue vt cum Astrologis loquamur, ob Martis, saturniq; Dominium, siue cum medica arte, ob Aquilonis (*à quo sapiens omne malum præsagit*) cõstitutionem perpetuam, siue potius ob nostrorum flagitiorũ suppliciũ, vt maximam mundi partem deuoret. Hæc olim, aliquãdo hyemis frigida, siccaq; tẽpestate, mortalibus maximum timorem incutiẽbat, modo vero domestica fera, ac intestinalis (quam fugere nulli licet) hostis, hospes est reddita. Illa est, circa quam Hippocrates, & Galenus, & omnes alij hos, in hanc vsq; diem scribentes, in normam, & exemplum aliarum grauissimarum, acutarumq; ægritudinum se se, & alios exercuerunt. Pro huius sedula, artificiosa, ex actaq; curatione, iam dicti Heroes, *Statim, atque in principio, lateris dolere affecti venas scindendas docent, semper, & constantißime: iidemque manifestißime oppositi lateris venas contemnunt, atque re citra affectum, & vt decet, in specta damnarunt*. Sed cum non fuerit vnquam sententia, aut opinio quantumvis absurda, ac dissona, quæ suos patro

nos non fuerit sortita, prout etiam hominum ingenia variant,& sæpius homo homini lupus extiterit. Siue ob inuidiam, medicorum (Iuxta Petri Apponensis consiliatoris dictum) morbum, siue ob arrogantiam, sapientiamve falso vsurpatam, passim, posteri lepores,& leonibus mortuis insultent,& ignaui multi barbam valentissimorum auctorum euellere conati sunt.

Nam, bone Deus, quam paucos inuenias artium primis conditoribus fideles discipulos, ne discipulos dicam. Nam velle interpretari,& de antiquis velle bene mereri, ex oletū est, vnusquisq; perse opinari, sui juris, duxq; esse præsumit: quamuis proclamet Galenus in ta-
1. acut. 44. les, dicens. *At potius culpa eos, qui cum ea, quæ ab Hippocrate bene præcepta sunt, elaborare, atque conficere deberent, laudis appetentia ducti aliam sectam constituunt. Verum nos qui veritatem honoramus.* Hæc ille, sed neq; solus, immo multo magis, atque vndiquaq;, studia nostri æui iacentia, Rhodolphus Agricola cæleberrimus vir deplorabat,
2. de inuent. dialect. c. 1. dum scripsit. *Nec quidquam ferme discatur suo loco, & tempore. Sic jurisconsulti perplexa,& inuoluta disputandi præcepta balbutiunt. Sic medicinæ studia magna ex parte redacta sunt, ad superuacuas ex instituto suo phisicas quæstiones. De Theologia vero quid dicere oportet? cui si methaphisicam, si phisicam, si dialecticam demas, hodie nudam porro, & destitutam, & quæ nomen suum tueri nequeat, reddas.* Hactenus Rodolphus. Stylū tamen reprimam, strictissimus est locus, & hæc grandem declamationem expostulant. Et vt ad institutū. Auicennas, quisquis is fuerit, Galeno in numeris annis posterior, operum illius aggregator, cui maior fuerit gloria, & laus, se esse Galeni interpretem. Ita è diametro) Interpretem attende) contradictor fuit, in pleuritidis venis secandis à principio (præcipuo venæ sectionis tempore, opportunissimo,& vt credo, vnico) vt nō dubitauerit (si is fecit nec ab aliquo interjectū sit) scri-

bere

here, *Prius, remotissimas in pede venas, deinde oppositi bracchij, tandemque ad latus dolore affectum descendendum*, quam rem, si recte inspiciamus, dedita opera, & præ inuidia factã, credere est æqum, nam nulla ducitur ratione, & si distantiorem posset inuenire partem, (vt Galeno opponeretur) euidenter inertissimè, in artificiosissimèq; elegisset. Præualuit hæc hæresis, sarracenaq; praxis quam diu (vt nuper scripsi *latius*) in hac, alijsq; regionibus, Hippocrates, & Galenus artis Appollineæ luminaria, latine loqui visi sunt, statim enim cum nece, pernitieq; Auicenistarum salutaris sententia, veritasq; libentissime accepta; quam iam, & barbari reliqui qui amplexi fuunt, qui disciplinabiles supererant, honoris gratia conantur quidam Auicẽnam exponere, illius vero doctrinam exercere nullus, donec elapsis diebus, nescio quorum malofato, ex leui quadam contentione ab inferis ignorantiæ (sub specie tamen scientiæ ostentationisq;) methodus deprauata, a quodam medico adhuc adolescente, sicq; in vtraq; via parum, aut nihil experto, resuscitata est. Tenelloque adhuc, cui illa Appollinis pijssima carmina ad Phaetontẽ filium mirum in mobum quadrant.

Magna petis Phaeton, & quæ non viribus estis 2.methamorphos.
Munera conueniunt, nec tam puerilibus annis.

Et illud etiam eiusdem, de Icaro præcipiti.

Icarus Icariis nomina fecit aquis. De arte am.

Quod pulchre Andreas Alciatus, in Astrologos altaq; petentes imitatur. *Sed ignorat quod bos lassus fortius figet pedme scribente Diuo Hieronymo.* 130

Cui æqualium consilia, seniorum exhortationes, amicorum præces, superiorum, judicumq; minæ non suffecerunt, ad assertionis publicas procedit, argumentis vrgetur, & ne amplissimum virum in hisce remorer, lacessitus Auicenæ sententiam, suo maximo

malo,tutari typis conatur, atq; ex alieno sudore omnia, Auicenam Hippocrati, & Galeno conciliat, Hæreticorum more, diuinam paginam caute admittentium, attamen suis nefandis conceptibus adaptantium, tunc obuiam illi ab doctissimis quibusq; itur, atq; typis etiã, ego vero nullam in illo agnoscens correctionem, ne malũ diutius serperet, atque à discipulis exerceretur, salutis huius ciuitatis, scholasticorũq; boni prouidus, aduersus Apocrypham in Hippocratem, Galenumque, pro Hippocrate Galenoq; enarrationẽ falsam, falsoq; adductã, nouum quam primũ discursum edidi, qualẽ, & qualiter me in ipso gesserim, quã plurimi sunt judices, Romani enim professores, veneti, Neapolitani, Parisiẽsesq;, vt nostrates Academici, atq; Archiatri nostri viderunt, honorantq. Perstat tamen proteruia, atque, vt plebeculæ medicæ satisfaceret, me nouatorẽ respõdet. Atq; vt ait comicus de exclusione, ita ille cæterum de deriuatione Galeni, ideſt de interpretatione, quæ est illius, & barborum subterfugium, verbum nullum, vnde quia tacet, quod attinet ad deriuationem invito Galeno impositam, tacite etiam consentire, & manus victas dare conuincitur. Videtur tandẽ sententiam meã, circa venæ sectionem, in imminenti pleuritide petere, & cum illa vtinam illum lucrifaciam Christo, timeo tamen. *Nam quod cantaber semel assumpsit, nunquam dimisit, sed Deo* adjuuante, futurum confido. Is enim hactenus credit, sicq; docet tuetur, & exercet, ita morbum aliquem, iãq; præsentẽ, curandũ: sicuti multo post futurus, atq; tempore verno anticipatur, atq; quibusdã hinc, indeq; cõgestis ambagibus, tota errat medicina, cum tamẽ oppositum demonstrauerim ex veterrimis, recentioribusq; medicis, in grauissimis præcipuè, acutissimisq; morbis. Rem fateor arduam, & cui fortasse, ex professo ex nostris nullus calamũ admouit, sicq; forsan ego primus inter Hispa-

Hispanos,sed neq; id temere factum, opusculum ostendit. Vetustate erat doctrina (vt & aliæ multæ ob negligentiam vt supra tetigi in colendo Galenum) in illius documētis sepulta, à reliquijs fæcis arabicæ,barbarisq; ignorata, nec quæsita, si enim in præsenti morbo,iāque pleuritide, cum barbaro duce venas distantissimas secabant, atque talem,tantūq; absurdū pro fide medica habebant, quomodo illorū mētes capere possent (neq; si inuenissent, legissentq;) intelligere, in incipienti, in imminentiq; pleuritide (ob imminētem magnitudinē) societatem venarum seruandam, atque anteuertentem venæ sectionem,melius multo quam in præsentia morborum , exercendam. *Longißimè ab illorum miseris iuditijs istud documentum aberat , quo nihil vtilius , nullum inquam æquale in nostra arte est , sicque semperque , adhuc valetudinarios , & consueta agentes opera , in morbos ipsos incidere , & ægrotos iam in mortem immedicabiliter lapsuros expectabant* , quibus duobus quæ æqualia potuerunt vnquam concipi mala? Si igitur probauerim, imminentē quemcūq; morbū grauem,veluti etiā pleuritidem,cū inquā imminet pleuritis,Petro. V.g. (quod ex tali anni tempore,consuetoq; , in cœlo pleuritidum feraci, ex morbo vaganti,ex descendenti fluxione, vel catharro,à capite scilicet per thoracem aut omoplatas, atque alijs præludiis apræstantibus medicis scriptis,atque à solertibus artificibus (vt à bonis nautis à nubeculis longè prospectis) atque ex conquerentibus ægrotantibus, lassitudinesq; spontaneas causantibus,alijsq; malis prænuntijs monitis, venam lateris dolentis scindendam, ante morbum præsentē,atq; si suis stent dogmatibus, prædictos artis nostræ patres scidisse, in confesso erit, & nulli dubium,in præsenti pleuritide , citra controuersiam, seruandam societatem Galenicam, superfluam per tot annorum sæcula (centena inquam

multa

multa) quæstionem fuisse, dubioque omnino carentem. Ac per consequens Avicenæ in pleuritide sententiam, cunctas pestes superasse. Atque hoc est (dignisime præsul) opusculi assumptum. Nec vero quẽquam fore sapientem hominem credo, qui dubitet, hos labores principibus, magnatibusque consecrãdos, illos enim D. O. M. insignisimos, cæterisque præstantiores, inter mediocres constituit, ad quos accedere, quorum vmbra tegi, necessarium, vtileque experientia docuit. Nam sicuti herba mollis, paruaque velutj hædera, nisi palmæ procerisimæ, alicui ve arbori insigni conjungatur, nunquam vigebit, neque è humo extolletur (nam alias serpet, semper atque à cœli inclementijs, alijsque injurijs tandem succumbet) sic similiter studiosi, studiosorumq; vigiliæ, ni adsint patroni, quod & elegans scripsit Paeta sic.

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones.

Cœlum etiam principes, Ecclesiasticos præsertim veluti quædam asila, sacraque templa fecit, in quæ homines studiosi, se suaque opera, tanquam ad sacram anchoram recipiant. Quemadmodum igitur quondam Romæ, ad templa, libri, laboresque deferebantur, vnde fur quidam aduersus quem Horatius.

I. epist. 3. ad juliũ florum

Quid mihi celsus agit monitus multumq; monendus,
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta, palatinus quæcumq; recepit Appollo.

Vbi etiam (proh dolor) ex maximo illo incendio opera plurima Galeni concremata scimus, quorum amissio Galeni artem, procul dubio in multis mancam reddidit. Sic etiam ad principes tanquam ad sacraria,

craria, lucubrationes neceſſario ſunt deferendæ. Cur vero tuam elegerim præſtantiam, ſi quis inquirat, id grato meo animo (*cujus Cicerone teſte eſt, illi cui plurimum debeas, velle magis debere*) tribuendum venit. Cum enim præteritis diebus, de tua valetudine tuenda, deq; ijs accidentibus, quæ maximos viros, maximisque curis deditos, exercitijs ob anguſtiam temporis carentes, veluti eccleſiæ columnas, regnorum, rerumq; publicarũ vigilantiſsimos cuſtodes frequenter inuadere ſolent, non exiguo honore me afficiens, conſulueris, qua in prouincia meis humeris impari me pluſquam potuerim, præſtitiſſe eſt certum, quandoquidem amicos ſedulos, doctiſsimeque medicinam facientes vocaui in partem laboris, curarumque, atque ſocios habui diligentiſsimos. Quod manuſculum hylari fronte te accepiſſe eſt certum, quod & ſigillum teſtatur & litteræ. Ob hæc igitur in animum induxi meum, intrepide quem (ſi per aſsidua ægrorum, munerisque officia liceret) ferens, offerensque ad tuos pedes nouum ſecundum diſcurſum, ad te mittere, quo ſub vmbra alarum tuarum protegatur, & vbique ſub tanto patrono legatur. Siquidem in totius orbis plagis ſuſceptus, veneratusque fuiſti, & nunc ſuſciperis, & veneraris. Nam in illis omnibus legati à ſummis Pontificibus, legaliſsimi offunctio functus es. Sacerrimæ enim, res & maxime feriæ, non ni ſacris, ſerijſque viris commituntur, atque ijs, qui ſtatim ad ſummum pontificatum promouendi ſunt. Vt pote quibus diuina arcana communicantur, & qui denique talium experientiam habeant. Quod ſi vt vulgo dicitur, expræteritorũ in ſpectione, poſſunt futura præſciri, liceat mihi citiſsime tibi Diui Petri claues prænuntiare. Si enim retroactis tot temporibus, inclytæ atque antiquæ genti Garrafæ gubernacula, fidei noſtræ dedit, non ſine myſterio. Garrafa enim,

idem

idem est quod, chara fides, dante sic diuina misericordia, in tuis humoris video iam videre Ecclesiam Catholicam, Romanamque. Hic campus latus tuarum laudum se offerebat, cui muneri nec Demosthenes quidem sufficeret. Patere tamen obsecro, vt pro breui discursu, te æquissimum judicem efferam, litterarum thesaurum. Exobtabam, pietatem tuam singularem laudare, continuo aderat, religio, si religionem magnanimitas, si magnanimitatem liberalitas, si liberalitatem animi candor, atque hac in re, qnod est contra philosophos, in infinitum est procedendum, maximeque obtenue meum ingenium, *Nam materias grandes non sustinet*, Strictissimamque locum, orationi vela contraham; plurimumque Vale. Hispali postrema Septembris, anni prædicti.

Illustrissimæ ac Reuerendissimæ Generosissimæq; Dominationis tuæ obseruantissimus. Doctor Luna dum vixerit.